

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 540/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou AKMK, s. r. o., Farská 30, Nitra, v mene ktorej koná advokát Mgr. Marek Kováč, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 15 C 56/2004 z 30. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 C 56/2004 z 30. júna 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou stranou na základe žaloby podanej žalobcom na okresnom súde, ktorou sa domáhal zaplatacia finančnej sumy 41 979,42 € s príslušenstvom. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 15 C 56/2004. Rozsudkom okresného súdu z 18. júna 2019 bola žaloba zamietnutá a sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania v rozsahu 100 %. Sťažovateľka si podaním zo 6. februára 2020 uplatnila trovy konania v celkovej sume 55 397,71 €. Okresný súd rozhodol uznesením vydaným súdnym úradníkom z 18. mája 2020 (ďalej len „uznesenie vydané súdnym úradníkom“) tak, že suma trov žalovanej strany (sťažovateľky) je 23 809,62 €. Proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom podala sťažovateľka sťažnosť. O podanej sťažnosti rozhodol okresný súd napadnutým uznesením, ktorým sťažnosť sťažovateľky zamietol.

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka uvádza, že v čase začatia konania vo veci samej bola medzi advokátom a sťažovateľkou dohodnutá odmena, ktorá bola v tom čase zhodná so sumou tarifnej odmeny zvýšenej na trojnásobok podľa v tom čase účinného § 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to v sume 1 518,63 € za jeden úkon právnej služby. Okresný súd odmenu za jeden úkon právnej služby v takejto dohodnutej sume priznal iba za úkony právnej služby vykonané do 31. mája 2009, teda do dňa, keď došlo k zmene § 13 vyhlášky. Za úkony vykonané po 1. júni 2009 okresný súd náhradu trov v dohodnutej sume nepriznal z dôvodu, že vyhláška po zmene už s *„takýmto zvýšením z dôvodu obtiažnosti nepočíta a pre jej zvýšenie neexistuje akýkoľvek právny podklad. Z uvedeného*

vyplýva, že súd automaticky bez ďalšieho určil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon výlučne podľa vyhlášky.“. Podľa sťažovateľky mal okresný súd pri výpočte trov právneho zastúpenia aplikovať § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a priznať také trovy, ktoré by považoval za preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené. Okresný súd „však takto nepostupoval, účelnosťou vynaložených trov sa nezaoberal a v napadnutom uznesení nijako neodôvodnil, prečo by základná sadzba tarifnej odmeny vo výške trojnásobku nebola účelná aj po dátume 31.05.2009... tým, že ju priznal za úkony do 31.05.2009, potvrdil, že spĺňa všetky zákonom požadované atribúty, t. j. aj jej účelnosť...“.

Inak povedané, z dôvodu obtiažnosti (potreba aplikovať nemecký právny poriadok a znalosť cudzieho jazyka) je účelné, aby základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon bola zvýšená na trojnásobok... napriek tomu, že CSP nikde súdu neukladá povinnosť pri vyčíslení trov konania vychádzať z vyhlášky.“.

Podľa sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu došlo k svojvôli a rozporu s princípom spravodlivosti, keď okresný súd aplikoval právnu normu (tzv. advokátsku tarifu z vyhlášky) napriek tomu, že na jej aplikáciu nemal žiadne zákonné splnomocnenie. Všeobecný súd musí účelnosť nákladov posudzovať vždy individuálne a svoje rozhodnutie o sume odmeny náhrady nákladov riadne odôvodniť.

Sťažovateľka poukázala na skutkovo a právne obdobnú vec vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 52/2004 medzi tými istými účastníkmi konania, v ktorej boli sťažovateľke ako úspešnej strane sporu priznané trovy konania v takej sume, ako bola dohodnutá odmena za poskytovanie právnych služieb, a to za jeden úkon právnej služby základná sadzba tarifnej odmeny zvýšená na trojnásobok. Sťažovateľka tiež poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 114/2017, kde sa ústavný súd meritórne zaoberal a posúdil otázku, či je v súlade s ústavou taký postup súdu, ktorým boli priznané trovy právneho zastúpenia v sume určenej v dohode medzi advokátom a klientom v prípade, ak takto dohodnutá suma odmeny za poskytnutie právnych služieb je nižšia ako suma trov právneho zastúpenia vyčíslených podľa advokátskej tarify v zmysle vyhlášky.

Sťažovateľka „je toho názoru, že Ústavný súd by v tejto veci mohol meritórne zaoberať aj otázkou, či postup súdu, keď aplikoval vyhlášku MS SR č. 655/2004 Z. z. pre rozhodnutie o výške náhrady trov právneho zastúpenia bez ohľadu na dohodu o výške

odmeny dohodnutú medzi sťažovateľom a jeho advokátom, pričom táto dohoda bola vyššia ako tarifná odmena určená podľa vyhlášky, je alebo nie je v súlade s Ústavou SR. “.

4. V súvislosti s námietkou porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy vidí sťažovateľka porušenie tohto označeného práva napadnutým uznesením v tom, že okresný súd vyčíslil trovy právneho zastúpenia nesprávne, pretože nezohľadnil dohodu o sume odmeny za jeden úkon právnej služby a pri vyčíslení trov právneho zastúpenia neskúmal v súlade s § 251 CSP, či takto dohodnutá odmena je účelne vynaložená, ale na výpočet trov právneho zastúpenia len aplikoval ustanovenia vyhlášky o základnej sadzbe tarifnej odmeny. Sťažovateľka legitímne očakávala, že v prípade 100 % úspechu v konaní jej bude priznaná náhrada trov právneho zastúpenia, ktorá bude v celom rozsahu pokrývať náklady na právne služby advokáta. Toto jej legitímne očakávanie bolo obmedzené, a to z dôvodu zmeny vyhlášky.

5. Na základe uvedenej sťažostnej argumentácie sťažovateľka v petite požiadala, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a toto uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 101/03, III. ÚS 155/09, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

12. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv tým, že okresný súd napadnutým uznesením o sume náhrady trov konania aplikoval nesprávne advokátsku tarifu podľa vyhlášky a neaplikoval relevantný § 251 CSP.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

16. Obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto

právach nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne (II. ÚS 71/97, II. ÚS 27/07, III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010).

17. Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 339/2013).

18. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (Georgidias v. Grécko, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

19. Ústavný súd pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 13/01, II. ÚS 193/2010). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd

zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

20. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné zase uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03, IV. ÚS 792/2013).

21. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a zásadnú výsadu všeobecného súdu. Rozhodnutia o trovách konania ústavný súd meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, III. ÚS 92/09, I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 495/2018).

22. Ústavný súd tiež považuje za potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania vrátane rozhodovania o ich sume spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môžu účastníka konania citel'ne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo

zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

23. Vzhľadom na vznesené námietky sťažovateľky bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či v prerokovávanej veci ide o takýto prípad.

24. Trovy vynaložené účastníkom konania v konaní musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, teda aj keď má účastník konania nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne, to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015, III. ÚS 144/2020).

25. V posudzovanej veci okresný súd rozhodoval o sume už právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania, keď je všeobecný súd nielen oprávnený, ale aj povinný osobitne posúdiť, či ten-ktorý výdavok vrátane výdavkov strany sporu na právne zastúpenie advokátom je preukázaný, odôvodnený a účelne vynaložený (§ 251 CSP). Pokiaľ ide o sumu, či už v plnej, alebo len čiastočnej náhrade trov právneho zastúpenia advokátom, základom pre jej určenie sú vždy právne relevantné ustanovenia vyhlášky.

26. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

27. Podľa § 13 ods. 1 vyhlášky v znení platnom do 31. mája 2009 advokát môže zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny na trojnásobok, ak v rámci poskytovania právnej služby ide o úkony mimoriadne ťažké, časovo náročné, vyžadujúce si znalosť cudzieho práva alebo znalosť cudzieho jazyka.

28. Podľa § 13 ods. 1 vyhlášky účinného od 1. júna 2009 advokát môže znížiť základnú sadzbu tarifnej odmeny.

Z dôvodovej správy k novele § 13 vyhlášky s účinnosťou od 1. júna 2009 vyplýva: „Oprávnenie advokáta zakotvené v odseku 1 sa v praxi neosvedčilo. Konkrétne neprimerané prípady, ktoré sa vyskytli v praxi, viedli predkladateľa k vypusteniu tohto ustanovenia.“

29. Podľa prechodného ustanovenia § 20a vyhlášky účinného od 1. júna 2009 za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky patrí advokátovi odmena podľa doterajších predpisov.

30. Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým uznesením okresného súdu porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu, ale aj uznesenie okresného súdu vydané súdnym úradníkom, s ktorým sa sudca okresného súdu v celom rozsahu stotožnil.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho (sťažnostného) súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

31. V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu vydaného súdnym úradníkom je uvedené:

„Znenie § 13 ods. 1 vyhlášky účinné do 31. 05. 2009 umožňovalo zvýšenie základnej sadzby tarifnej odmeny až na trojnásobok, takéto zvýšenie možno aplikovať čiastočne aj na tento prípad (obdobne ako v prípade priznania trov v konaní sp. zn. 8C/52/2004 v ktorom bola priznaná zvýšená sadzba, pričom išlo o obdobný spor rovnakých strán), avšak výlučne len na úkony právnej služby uskutočnené do 31. 05. 2009, kedy prišlo k zmene právnej úpravy. Zástupca žalovanej argumentuje, že Civilný sporový poriadok žiadnym spôsobom neurčuje, že náhrada trov by mala byť účastníkovi konania priznávaná len do výšky platnej advokátskej tarify podľa vyhlášky. Na druhej strane, sám cituje komentár k tomuto predpisu (komentár k § 261, Števček, M. a kol.), kde sa uvádza, že odmena advokáta dohodnutá vo vyššej výške ako je tarifná odmena sa považuje za neučelnú (t. j. súd ju neprizná). Rovnako sám zástupca v dohode o odmene s klientom (Potvrdenie o existencii dohody o odmene za právne služby, dokument na č. l. 769 spisu) poučil klienta, že pri určení trov konania, ktorých náhrada sa priznáva účastníkovi, sa odmena určí podľa ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o tarifnej odmene. Podľa § 9 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny môže znížiť alebo zvýšiť v prípadoch uvedených v tejto vyhláške. Vyhláška v znení od 01. 06. 2009 však už so zvýšením základnej sadzby tarifnej odmeny z dôvodu obtiažnosti veci až na trojnásobok nepočíta. Podľa § 20a vyhlášky (prechodné ustanovenie účinné od 01. 06. 2009) za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky patrí odmena advokátovi podľa doterajších predpisov. Vychádzajúc z uvedeného je dôvodné žalovanej priznať tarifnú odmenu zvýšenú na trojnásobok v zmysle § 13 ods. 1 vyhlášky v znení do 31. 05. 2009 výlučne za úkony do tohto dátumu a za úkony od 01. 06. 2009 jej priznať za jednotlivé úkony právnej služby tarifnú odmenu 506,21 eura.“

32. Okresný v napadnutom uznesení v podstatnom uviedol:

„Súd dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná. Stotožňuje sa s postupom a odôvodnením určenia výšky trov vyšším súdnym úradníkom, ktorý priznal žalovanej zvýšenú odmenu za úkony právnej služby uskutočnené do 31. mája 2009 (á 1 518,63 eura) a za ďalšie úkony priznal tarifnú odmenu podľa v danom čase platnej a účinnej vyhlášky, t. j. odmenu bez jej navýšenia z tarifnej hodnoty veci (á 506,21 eura za jeden úkon právnej služby). Súd opakuje, že vyhláška v znení od 1. júna 2009 už so zvýšením základnej sadzby

tarifnej odmeny z dôvodu obtiažnosti veci až na trojnásobok nepočíta, a preto neexistuje akýkoľvek podklad pre takéto jej zvýšenie. Vychádzajúc z právnej úpravy neobstojí argumentácia, že uplatnená odmena sa nemohla stať neúčelnou z dôvodu zmeny textu vyhlášky. Po 1. júni 2009 už neexistuje právny základ pre navýšenie základnej sadzby tarifnej odmeny počítanej v zmysle vyhlášky, a preto neobstojí argument o jej účelnosti.

Ako správne uviedol zástupca žalobcu vo vyjadrení k sťažnosti, z komentára k vyhláške o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb vyplýva, že k vypusteniu § 13 ods. 1 vyhlášky v znení do 31. mája 2009, podľa ktorého bolo možné zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny na trojnásobok, viedli zákonodarcu práve vyskytujúce sa neprimerané prípady. Aj v tomto prípade si žalovaná uplatnila náhradu trov vyššiu ako bola samotná žalovaná suma. Zo zmeny právnej úpravy jasne vyplýva deklarovaná vôľa zákonodarcu nenavyšovať základnú sadzbu tarifnej odmeny za úkony právnych služieb vykonané po prijatí predmetnej zmeny. Advokát má v zmysle § 18 ods. 1 vyhlášky informovať klienta, že aj v prípade uzatvorenia dohody o zmluvnej odmene, nebude dojednaná zmluvná odmena základom na vyčíslenie náhrady trov konania, ktorú súd pre prípad úspechu priznáva úspešnej sporovej strane a pri určení trov konania sa odmena určí podľa ustanovení vyhlášky, nad rámec ktorej nemožno ísť.“

33. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie vo veci, pričom nezistil, že by závery okresného súdu vzhľadom na jeho právomoci (kompetencie) v sťažnostnom konaní boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd sa sťažnostnými námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu.

34. Ústavný súd považuje právne závery okresného súdu, ktoré netrpia absenciou logiky, za ústavne plne udržateľné. V rámci rozhodovania o sume náhrady trov konania sťažovateľke okresný súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné

a podzákoné právne normy, do interpretácie ktorých ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery okresného súdu. Inak povedané, interpretácia príslušných procesných ustanovení týkajúcich sa rozhodovania o výške náhrady trov konania zo strany okresného súdu nevykazuje žiaden extrém, a preto nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky.

35. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

36. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky, ktorá poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 114/2017, ústavný súd ozrejmuje, že v tam vedenej veci úspešná sporová strana vyčíslila náhradu trov právneho zastúpenia podľa sadzobníka, teda tzv. advokátskej tarify v zmysle vyhlášky, pričom protistrana predložila dôkaz, ktorý preukazoval podstatne nižšie reálne výdavky odporcu na účel úspešného právneho zastúpenia.

Prejednávaná vec má však inú skutkovú podobu. Sťažovateľka ako úspešná sporová strana vyčíslila náhradu trov právneho zastúpenia v sume určenej v dohode medzi ňou a jej právnym zástupcom, pričom táto dohodnutá suma odmeny za poskytnutie právnych služieb je vyššia ako suma trov právneho zastúpenia vyčíslených podľa advokátskej tarify. Navyše, počas konania došlo aj k zmene právnej úpravy, ktorá zrušila možnosť zvýšenia základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta.

37. V okolnostiach danej veci je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné poukázať na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 435/2013 z 12. septembra 2013, podľa ktorého zmyslom právnej úpravy súm odmien advokáta a náhrady jeho hotových výdavkov na účely rozhodovania o náhrade trov občianskeho súdneho konania je stanoviť

predvídateľné pravidlá rozhodovania o sume náhrady trov konania, ktoré musia nielen rešpektovať princíp rovnosti účastníkov v občianskom súdnom konaní, ale aj umožňovať na jednej strane úspešnému účastníkovi konania získať náhradu ním vynaložených nákladov v primeranej sadzobníkom vopred určenej výške, ale súčasne na druhej strane aj poskytnúť ochranu neúspešnému účastníkovi pred neprimeranou výškou uplatňovaných trov konania proti nemu.

Ústavný súd na svoje označené uznesenie poukázal aj v bode 86 nálezu sp. zn. III. ÚS 114/2017, kde konštatoval, že v označenom uznesení ústavný súd zamýšľal položiť účinnú zábranu prípadom, keď by si úspešná sporová strana v snahe obohatiť sa na úkor neúspešného účastníka konania uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume neprimerane prevyšujúcej hodnoty plynúce zo sadzobníka. V takej situácii právne predpisy nepovažujú za spravodlivé nadmerne zaťažovať neúspešnú sporovú stranu.

38. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavnú sťažnosť v tejto časti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy

39. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd v zmysle svojej konštantnej judikatúry opakovane uvádza, že všeobecný súd v zásade nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru (kam patrí aj označené právo), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (II. ÚS 78/05).

Novšia judikatúra ústavného súdu už však smeruje aj k posudzovaniu hmotných práv v rozhodnutí všeobecného súdu, a to aj bez toho, aby sťažovateľ musel namietat', že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (IV. ÚS 360/09, III. ÚS 196/08, II. ÚS 111/08, I. ÚS 131/09 a pod.).

40. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, nevyplýva žiadna možnosť jeho porušenia, realnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

41. Pokiaľ totiž sťažovateľka porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odvíja od porušenia práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k porušeniu uvedených práv, je preto celkom prirodzené, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

42. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

43. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalším návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu